

ਡੀਵੀ ਸਹਿਗਲ ਜੇ.

ਕਰਮੀ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਜਵਾਬਦੇਹ।

ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਵੀਜ਼ਨ ਨੰ. 2217 .

8 ਜਨਵਰੀ 1988

ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਅਰਬਨ ਰੈਟ ਰਿਸਟ੍ਰਿਕਸ਼ਨ ਐਕਟ (1949 ਦਾ III)— ਸੈਕਸ਼ਨ 12 ਅਤੇ 13—
ਬਿਲਡਿੰਗ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਅਣਫਿੱਟ— ਅਜਿਹੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੰਗੇ ਗਏ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਦਾ
ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ— ਮੁਰੰਮਤ ਲਈ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ— ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਵੀ
ਮਨਜ਼ੂਰੀ— 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਸ਼ਹਿਰੀ ਕਿਰਾਇਆ ਪਾਬੰਦੀ ਐਕਟ, 1949 ਦੀ ਧਾਰਾ
13(3)(a)(iii), ਸੈਕਸ਼ਨ 12 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਉਸ ਦੁਆਰਾ
ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ
ਆਦੇਸ਼ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਓਵਰ-ਰਾਈਡਿੰਗ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਮਾਰਤ, ਜੇਕਰ
ਇੱਕ ਵਾਰ ਮਨੁੱਖੀ ਨਿਵਾਸ ਲਈ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜਾਂ ਅਯੋਗ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ
ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੁਆਰਾ
ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਜਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਗੁਆਇਆ
ਜਾ ਸਕਦਾ।
(ਪਰਾ ੫)।

1979 ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਸ਼ਹਿਰੀ ਕਿਰਾਇਆ ਪਾਬੰਦੀ ਐਕਟ ਦੀ
ਧਾਰਾ 15(5) ਅਧੀਨ ਸੋਧ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਸ਼੍ਰੀ ਐਮ. ਐਲ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਪੀਸੀਐਸ, ਕਿਰਾਇਆ ਕੰਟਰੋਲਰ,
ਨਵਾਂਸ਼ਹਿਰ, ਮਿਤੀ 29 ਜੁਲਾਈ, 1978 ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਕਿਰਾਇਆ
ਕੰਟਰੋਲਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਜਗ੍ਹਾ
ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਐਸਪੀ ਜੈਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਡਾ .

ਵਾਈ ਪੀ ਗਾਂਧੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਡੀ.ਵੀ ਸਹਿਗਲ, ਜੇ.

ਇਹ ਫੈਸਲਾ 1979 ਦੇ ਸਿਵਲ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਨੰਬਰ 2217 ਅਤੇ 1980 ਦੇ 1590 ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰੇਗਾ। ਸ਼ਾਬਕਾ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬੇਦਖਲੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਨਿਵਾਸ ਲਈ ਅਯੋਗ। ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਬਿਲਾਫ਼ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਸ਼ਹਿਰੀ ਕਿਰਾਇਆ ਪਾਬੰਦੀ ਐਕਟ, 1949 ਦੀ ਧਾਰਾ 12 (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, 'ਐਕਟ'), ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਉਸੇ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਬਕਾਇਆ ਕਿਰਾਏ ਤੋਂ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ।

(2) ਸਬੰਧ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਥਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬੰਗਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਇੱਕ ਮਕਾਨ ਦਾ ਦੇਣਦਾਰ ਅਤੇ ਮਕਾਨ-ਮਾਲਕ ਸੀ ਅਤੇ ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਉਕਤ ਮਕਾਨ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਸੀ। 8. ਥਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਇਮਾਰਤ ਮਨੁੱਖੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਲਈ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਅਯੋਗ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਕਿਰਾਇਆ ਕੰਟਰੋਲਰ, ਨਵਾਂਸ਼ਹਿਰ, ਜਿਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਰਖਾਸਤ 1977 ਦੀ ਇਜੈਕਟਮੈਂਟ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਨੰ. 53 ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਨੇ ਆਖਰਕਾਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ 29 ਜੁਲਾਈ, 1978 ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਸਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਚੂਹੜ ਮਾਈ ਬਨਾਮ ਬਾਲਕ ਰਾਮ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (1) ਵਿੱਚ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ 1 ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਮੁੜ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13(3) (ਏ) (iii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਦੀ ਤਰਫੋਂ ਅਰਜ਼ੀ ਹੈ। ਸਾਂਭਠਯੋਗ ਨਹੀਂ। 27 ਅਗਸਤ, 1979 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ, ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚੂਹੜ ਮਾਈ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰ) ਨੂੰ ਲਲਿਤ ਬਿਹਾਰੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। *v. ਸਤ ਲਾਇ*, (2)। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਆਪਣੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਮਾਰਤ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਲਈ ਅਯੋਗ ਜਾਂ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਦਲੀਲ ਜਾਂ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ। ਇਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਇਮਾਰਤ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਰਹਿਣ ਲਈ ਅਯੋਗ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਕਿਰਾਇਆ ਕੰਟਰੋਲਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਦਿਆਂ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੀ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ. ਕਰਮੀ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਨੰਬਰ 2217 ਆਫ 1979 ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ।

(3) ਜਗਤ ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਕਿਰਾਏਦਾਰ, ਸਿੱਖਿਅਕ ਕਿਰਾਇਆ ਕੰਟਰੋਲਰ ਅੱਗੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਤਹਿਤ 2 ਹੋਰ ਧਾਂਦ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ

(1) 1964 P.L.R. 503.

(2) AIR 1974 Pb. & Hry. 339.

Karmi and others v. Harnam Singh and others (D. V. Sehgal, J.)

ਨਵਾਂਸ਼ਹਿਰ ਜੋ ਕਿ ਇਜੈਕਟਮੈਂਟ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 57 ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਸੀ। 1977. ਉਸਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਅਤੇ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੇ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਦਰਖਾਸਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਉਸ ਨੇ ਰੈਟ ਕੰਟਰੋਲਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ 31 ਜਨਵਰੀ, 1979 ਦਾ ਵਿਆਪਕ ਆਦੇਸ਼ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਰਦਾ ਦੀ ਕੰਧ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਅਤੇ ਲਿੰਟਲਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੇ ਤਰੇੜਾਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। 100 ਕਿੰਨੀ ਰਕਮ ਉਹ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਬਕਾਇਆ ਕਿਰਾਏ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਟਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿੱਖਿਅਕ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਅੱਗੇ ਇਸ ਹੁਕਮ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਸੇ ਬਿਲਡਿੰਗ ਤੋਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਬੇਦਖਲੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬੇਦਖਲੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ 1979 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਵੀਜ਼ਨ ਨੰਬਰ 2217 ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਕੱਢਣ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਕ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਵਲ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਦਾ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਡਿੱਗ ਜਾਵੇਗਾ। ਨਜਿੱਠਣਾ - ਅਪੀਲ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ 23 ਫਰਵਰੀ, 1980 ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ *ਰਾਹੀਂ ਰੱਦ* ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ 1980 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਨੰਬਰ 1590 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ 6 ਜਨਵਰੀ, 1987 ਨੂੰ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦੇ *ਰਿਕਾਰਡ* 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਸਨ- 3 ਨਵੰਬਰ, 1987 ਨੂੰ ਜੀ.ਸੀ ਮਿੱਤਲ, ਜੇ. ਦ. 1980 ਦੇ ਸਿਵਲ ਰਵੀਜ਼ਨ ਨੰਬਰ 1590 ਦੀ ਕਿਸਮਤ 1979 ਦੇ ਸਿਵਲ ਰਵੀਜ਼ਨ ਨੰਬਰ 2217 ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹਾਂ।

(4) ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਇਮਾਰਤ ਬਹੁਤ ਮਾੜੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਰਹਿਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੰਧਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੜ੍ਹੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪ੍ਰੋਪਸ ਫਿਕਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਬਾਹਰ ਦੀ ਕੰਧ ਵੀ ਕਰਵ ਹੈ। ਅਮਰ ਸਿੰਘ (AW3) ਇੱਕ ਡਰਾਫਟਸਮੈਨ ਨੇ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੰਧਾਂ ਅਤੇ ਛੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਤਰੇੜਾਂ ਆ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਦੀਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਉੱਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪੌੜੀਆਂ ਦੀ ਕੰਧ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਟੁੱਟ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਘਰ ਮਨੁੱਖੀ ਰਹਿਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਛੱਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਸਹਾਰੇ ਕਾਰਨ ਛੱਤ ਨਹੀਂ ਡਿੱਗੀ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਕਸੇ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਪੌੜੀਆਂ ਦੀ ਕੰਧ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਡਿੱਗ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਵਿੱਡੋ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਤਰੇੜਾਂ ਹਨ। ਇਹ ਦਰਾਰਾਂ ਛੱਤ ਦੇ ਉੱਪਰੋਂ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਇਸ ਹਾਲਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੇਰੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖਿਅਕ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ *ਡਾ. ਪਿਆਰੇ ਲਾਲ ਕਪੂਰ* ਬਨਾਮ 'ਤੇ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

ਐਸ. ਐਮ. ਸੀ. ਕੌਂਸਲਿਆ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (8)। ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਇਮਾਰਤ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਕੇ ਰੀਤ ਜਾਂ ਰਹਿਣ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਪਾਇਆ ਕਿ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਿਖਤੀ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੰਧ ਦਾ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਹਿੱਸਾ ਡਿੱਗ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੇ ਦੋ ਛੋਟੇ ਲਿੰਟਲ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਤਰੇੜਾਂ ਆ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਸੰਚਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੈਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖੋਜ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ, ਇਸ ਲਈ, ਉਸੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(5) ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੁਰੰਮਤ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਮਾਰਤ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਨਿਵਾਸ ਲਈ ਅਯੋਗ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਇਜੈਕਟਮੈਂਟ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਅਧੀਨਗੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ *ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਰੀ ਰਾਮ* (4) ਵਿੱਚ ਹਰਿਆਣਾ ਅਰਬਨ (ਕੰਟਰੋਲ ਆਫ਼ ਰੈਂਟ ਐਂਡ ਇਵੀਕਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1973 ਦੇ ਸਮਾਨ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 13(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ (a)(iii) ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਮੁਰੰਮਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲਈ ਸੈਕਸ਼ਨ 12 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬੇਦਖਲੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਕੋਲ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਰੰਮਤ ਲਈ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਾ 13 (3) (ਏ) (iiiX, ਸੈਕਸ਼ਨ-12) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੇ ਹਿੱਤ ਦੇ ਉਲਟ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਧਾਰਾ 13(3)(a)(iii) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਓਵਰਰਾਈਡਿੰਗ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਮਾਰਤ, ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜਾਂ ਅਯੋਗ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਨਿਵਾਸ, ਇਹ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਦੇਸ਼ ਮੰਗਣ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਪਹਿਲਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਹੋਵੇ। ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨਾ। ਮੈਂ *ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ)* ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਪਾਬੰਦ ਹਾਂ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੁਰੰਮਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ।

ਆਈ

(3) 1970 P.L.R. 41.

(4) AIR 1983 Pb. & Hy. 132.

Kako v. Union of India and others (D. V. Sehgal, J.)

ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਬੇਦਖਲੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਮਨੁੱਖੀ ਨਿਵਾਸ ਲਈ ਅਯੋਗ ਅਤੇ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, 1980 ਦੇ ਸਿਵਲ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਨੰਬਰ 1590 ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਣਗੌਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(6) ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 1979 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਨੰਬਰ 2217 ਫੇਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਬੇਦਖਲੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਐਫ਼ਆਈਆਰ ਮੇਡ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, 1980 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਨੰਬਰ 1590 ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ। ਲੋੜੀਂਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦੋਨਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

(7) ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੇ ਘਰ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਖਾਲੀ ਕਬਜ਼ਾ ਇਸ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅੱਜ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਪੂਰੀ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਕਿਰਾਇਆ ਕੰਟਰੋਲਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ 'ਤੇ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਕਬਜ਼ਾ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ

ਐਸ.ਸੀ.ਕੇ

ਡੀਵੀ ਸਹਿਗਲ ਜੇ.

ਕਾਕੇ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

Kako v. Union of India and others (D. V. Sehgal, J.)

ਬਨਾਮ

ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਜਵਾਬਦੇਹ।
1987 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 4506

14 ਜਨਵਰੀ 1988

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950—ਆਰਟੀਕਲ. 14— ਇੰਡੀਅਨ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਫੈਮਿਲੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਸਕੀਮ, 1964— ਪੈਰਾ 4(c)(2)- ਪਰਿਵਾਰਕ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲਈ ਵਿਧਵਾ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰਤਾ— ਪਤੀ ਦੇ ਡੀ ਫੈਸ ਸਰਵਿਸ ਤੋਂ ਡਿਸਚਾਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਆਹ ਦਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ— ਪਰਿਵਾਰਕ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਵਿਧਵਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸਕੀਮ। — ਪੈਰਾ 4(c) (2)- ਕੀ ਵਾਜ਼ਬ ਵਰਗੀਕਰਣ ਅਤੇ ਅੰਤਰ-ਵਿਗਿਆਨ ਧਾਰਾ 14 ' ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ।